

Eemnesser Klopjes

Wie bovenstaande titel leest en zich verwonderd afvraagt, of het om een bepaald soort koekjes of om een wonderlijk gerecht gaat, zij het vergeven. Men moet even teruggaan in de tijd- en wel naar de 17e eeuw om te weten, wat "klopjes" zijn.

In mijn boekje "De Kerk in 't midden" komen deze klopjes twee keer ter sprake. De eerste passage geeft al een simpel antwoord op de vraag wie of wat klopjes zijn. Er staat: "Toen hij (Tijmen de Saayer) in 1642 Pastoor van Hilversum werd, volgde Florentius van Vianen hem op. Deze laatste werd hier zelfs eens door de Eemnesser Schout ten huize van twee "klopjes" (vrouwen die in het geheim de Katholieken waarschuwden dat er een misviering was en die de kinderen Katechismules gaven) aangehouden en herkend als Priester. Hij kreeg een boete te betalen."

Een tweede passage, waarin zij voor komen luidt: "In het doopboek zien we tussen 1676 en 1689 vele keren een aantal vrouwen als meter (doopgetuige) vermeld met de toevoeging "filia spiritualis" of "filia devota" (geestelijke dochter). We vinden de namen van Marietje (Jannetje- in mijn boekje abusievelijke vergeten!-) en Neeltje Jans, Neeltje Willems, Teuntje Geurden en Grietje Barten. Kunnen we deze vrouwen in verband brengen met de overlevering, die een pand in de Kerkstraat ("Het Hoge Huis", no. 3) als "Het Klooster" betitelt? Was dit een huis voor begijntjes?" Nog weten we daar niet met zekerheid een antwoord op te geven, maar het is best mogelijk dat dit huis bewoond werd door "klopjes".

Wat waren die "klopjes" eigenlijk? "Klopjes" zijn lange tijd geplaatst in de geheimzinnige sfeer van "aankloppen" aan de deur als er in de "schuilkerkperiode" van de katholieke kerk een priester langs kwam om de mis op te dragen. Dit is echter een onjuist beeld. Toen in de jaren, dat het verboden was de katholieke godsdienst in het openbaar te belijden, iemand in het klooster wilde treden, bestonden er slechts enkele mogelijkheden. Zo iemand moest naar het buitenland (uitgezonderd enkel enclaves in Bra-

"Het Hoge Huis" in de Kerkstraat

bant en Limburg) of kon gaan leven in een aangepaste vorm (begijn of klopje, of zelfs klopbroeder). Men streefde dan te leven binnen de kloosterlijke regels van gehoorzaamheid, ongehuwde staat en armoede, maar legde geen geloften af.

Veel "klopjes" hielden zich dan bezig met kerkelijke zaken. Zij gaven godsdienstonderricht aan de jeugd, deden kosterswerk of waren huishoudelijke hulp van een priester. Maar ook ander werk ten behoeve van de gemeenschap werd gedaan, o.a. het verzorgen van zieken en het afleggen van doden. Ook hielden zij zich bezig met het vervaardigen van liturgische gewaden en gebruiksvoorwerpen, het bakken van hosties en de verzorging van de koorzang tijdens diensten.

Maar ook werd er door hen onderwijs gegeven; niet

voor niets staat er in artikel 10 van het Synodaal boek uit 1652: "Dat alle gereformeerden ouderen wel worden vermaant hare kinderen in geen paapse scholen of bij kloppen te besteden om iets werts te leeren."

Dat alleen dit artikel in een van de notulenboeken van de Kerkeraad van de Hervormde gemeente van Eemnes-Buiten is overgeschreven, zal niet voor niets zijn geweest en doet ons vermoeden, dat ook in Eemnes "klopjes" school deden.

Veel weten we echter niet met zekerheid en kunnen we slechts gissen. Maar het verhaal over "Het Hoge Huis", dat door ouderen ook wel "het Klooster" werd genoemd, en waaronder een "ondergrondse gang" zou zijn en waarin zich vroeger nog een "biechtstoel" zou hebben bevonden, krijgt hiermee een klein beetje historische "ondergrond" ook al zal het "bewijs" wel nooit sluitend te leveren zijn!

Jan Out.

een "klopje"